

RECENZJE I OMÓWIENIA

OCENIANIE WEWNĄTRZSZKOLNE A EGZAMINY ZEWNĘTRZNE:
materiały szkoleniowe dla nauczycieli. – Warszawa: Centralny
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 2003. – 239 s.
– ISBN 83-87958-56-5

Opracowała Kamila Smolarek
nauczyciel-bibliotekarz Wydziału Opracowania Zbiorów
Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Warszawie

Publikacja jest wynikiem współpracy Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej i wojewódzkich placówek doskonalenia nauczycieli w latach 2000-2002 przy realizacji programu szkoleniowego *Ocenianie w nowej szkole*.

Niniejsza publikacja jest podręcznikiem, który może być wykorzystywany przez szkoły, trenerów i nauczycieli do szkolenia i samodoskonalenia w zakresie oceniania i egzaminowania. Zawarty w niej program szkoleniowy składa się z 5 modułów opracowanych przez pracowników współpracujących instytucji edukacyjnych.

Moduł I: *Ocenianie wewnątrzszkolne a ocenianie zewnętrzne* opracowany przez Adama Brożka i Danutę Grabowską zaznaja ją ze specyfiką oceniania wewnątrzszkolnego i zewnętrznego oraz występującymi między nimi relacjami.

Moduł II: *Podstawa programowa a standardy wymagań egzaminacyjnych i szkolne zestawy programów nauczania* opracowany przez Zofię Lisiecką i Cecylię Słowińską wnikliwie zaznaja ją z aktami prawnymi, dokumentami dotyczącymi sprawdzania, oceniania, egzaminowania, budowania programów nauczania oraz doskonalenia umiejętności efektywnego korzystania z nich, a także ustala zależności pomiędzy zapisami prawa oświatowego a praktyką szkolną.

Moduł III: *Organizacja sprawdzianu i egzaminów* opracowany przez Lucynę Grabowską omawia organizację sprawdzia-

nu w klasie szóstej szkoły podstawowej, egzaminu w trzeciej klasie gimnazjum i egzaminu maturalnego.

Moduł IV: *Konteksty kształcenia i ich uwzględnianie* opracowany przez Janusza Żmijewskiego i Marka Grondasa stwarza użytkownikom możliwość odwołania się do własnych doświadczeń edukacyjnych i określenia czynników mających wpływ na osiągnięte przez nich oceny, w celu zrozumienia i późniejszego uwzględnienia pozadydaktycznych elementów sytuacji ucznia, które należy wziąć pod uwagę, jeśli chcemy zrozumieć osiągnięte przezeń wyniki.

Moduł V: *Szkolna analiza wyników sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych* opracowany przez Adama Brożka (na podstawie wyników sprawdzianu 2002) pokazuje sposób analizy wyników osiągniętych przez uczniów i przełożenia ich na wnioski konieczne do niezbędnej korekty szkolnego systemu kształcenia.

W publikacji znajduje się słowniczek pojęć kluczowych dla rozumienia zamieszczonych dokumentów i materiałów oświatowych, a także pomocna literatura, zaś każdy moduł zawiera ciekawe scenariusze zajęć, foliogramy oraz materiał pomocniczy.

Bolesław Niemiecko
OCENIANIE SZKOLNE BEZ TAJEMNIC. – Wyd. 1. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna, 2002. – 292 s. – (Szkola Dziś i Jutro). – ISBN 83-02-08284-8

Opracowała Zofia Szadkowska
 nauczyciel-bibliotekarz Wydziału Udostępniania Zbiorów
 Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Warszawie

Autor książki jest znanym w Polsce i legitymującym się wieloletnim doświadczeniem specjalistą zajmującym się pomiarem dydaktycznym.

Publikacja jest adresowana zarówno do nauczycieli dopiero rozpoczynających pracę zawodową, jak i do tych, którzy chcą doskonalić swój warsztat, a których celem jest uzyskanie jawności procesu oceniania szkolnego. Do realizacji tego celu potrzebne są dokumenty i narzędzia oraz dopracowane metody współpracy nauczycieli z uczniami. Bez tego jawność oceniania szkolnego pozostanie w sferze deklaracji.

Autor omawia i analizuje elementy pomiaru dydaktycznego. Uwagę czytelnika koncentruje na szkolnych systemach oceniania. Jego podstawowym celem jest racjonalizacja istotnej części warsztatu dydaktycznego nauczyciela.

Uporządkowany sposób wykładu ułatwia przyswajanie wiadomości i analizę poruszanych zagadnień. Każdy rozdział kończy się ćwiczeniami lub pytaniami kontrolnymi i zaleceniami, co pozwala czytelnikowi ponownie przemyśleć i uporządkować nie zawsze łatwe zagadnienia. Przejrzysty układ graficzny książki (indeks nazwisk i indeks rzeczowy, tabele z zestawieniami wyników przeprowadzonych badań, czytelne rysunki, wyodrębnione przykłady z praktyki szkolnej) ułatwiają korzystanie z niej. Publikacja na pewno przydatna w pracy nauczyciela.

EGZAMIN ZEWNĘTRZNY SUKCESEM UCZNIA I NAUCZYCIELA.

– Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2005.
 – 40 s. – (Biblioteczka Dobrego Nauczyciela). – Bibliogr.
 – ISBN 83-02-09316-5

Opracowała Elżbieta Czapnik

Broszura poświęcona jest doskonaleniu działań dydaktyczno-wychowawczych nauczyciela ukierunkowanych na sukces uczniów na egzaminach zewnętrznych.

Autorka w sposób zwięzły omawia zewnętrzny system oceniania, wymagania edukacyjne, jakie musi spełnić uczeń by osiągnąć sukces na egzaminie zewnętrznym oraz system

planowania i przeprowadzania procesu kształcenia w poszczególnych jednostkach programowych i na zajęciach edukacyjnych.

OD STANDARDU WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH DO

OCENIANIA NA EGZAMINIE. – Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 2005. – 40 s. – (Biblioteczka Dobrego Nauczyciela). – Bibliogr. – ISBN 83-02-09449-8

Opracowała Elżbieta Czapnik

Autorka omawia w broszurze ważność standardów egzaminacyjnych dla systemu egzaminów zewnętrznych oraz sposób przeprowadzania analizy i interpretacji zapisów w standardach na przykładzie egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i egzaminu gimnazjalnego.

Podkreśla, że ich właściwa interpretacja ma olbrzymi wpływ na wyniki procesu kształcenia, a tym samym na wyniki uczniów na sprawdzianie i egzaminach. Dlatego również uczniowie powinni umieć je interpretować.

O WYŻSZĄ JAKOŚĆ EGZAMINÓW SZKOLNYCH:

Część I: Etyka egzaminacyjna i zagadnienia ogólne.

– pod red. Bolesława Niemierki i Marii Krystyny Szmigiel
 (XII Krajowa Konferencja Diagnostyki Edukacyjnej, Lublin, 9-11 października 2006 r.). – Kraków: gRUPA TOMAMI, 2006.
 – 615 s. – (Polskie Towarzystwo Diagnostyki Edukacyjnej).
 – ISBN 83-60246-30-0

Pierwsza część publikacji zawiera teksty wystąpień uczestników XII Konferencji Diagnostyki Edukacyjnej, która odbyła się pod hasłem *WYŻSZA JAKOŚĆ EGZAMINÓW*. Są wśród nich rozprawy teoretyczne o diagnostyce edukacyjnej, reportaże z egzaminów, analizy wyników oraz wypowiedzi o przyszłości systemu egzaminacyjnego – łącznie 58 wystąpień zamieszczonych w 5 rozdziałach tematycznych:

1) *o nowych polach diagnostyki edukacyjnej* mówili: ks. A. Maryniarczyk, prof. P. Kropie, prof. B. Niemierko, prof. Z. Uryga, K. Stróżyński, S. Jakubowicz, S. Plebański, K. Rybicka, B. Udziak, M. Daszkiewicz, A. Dubiecka, H. Szaleniec, D. Węziak, M. Smolik, M. K. Szmigiel, A. Rappe, E. Stożek, H. Dąbrowski, M. Sobczak, Z. Starownik, K. Bednarek, C. Lempa;

- 2) o *etyce egzaminacyjnej* wypowiedzieli się: M. Groenwald, H. Szaleniec, E. Tyralska-Wojtyca, Z. Lisiecka, M. Lipska, J. Czarnotta-Mączyńska, M. Boba, M. Michłowicz, A. Rappe, M. Fankanowski, I. Gubańska, A. Skubacz, J. Duda, A. Bartmańska;
- 3) o *ogólnych problemach diagnostyki edukacyjnej* mówili: P. Kropie, M. Popko, M. Choroszczyńska, W. Mąsior, A. Kossobucka, R. Suska-Wróbel, A. Ławiński, L. E. Wojciechowska, I. Nyckowska, T. Sadoń-Osowiecka, T. Wejner;
- 4) o *egzaminach* wypowiedzieli się: M. K. Szmigel, E. Jaworska, B. Makulska-Dąbkowska, E. Ostaficzuk, A. Wawrzyniak, A. Werner, T. Bulska, A. Dubiecka, K. Feith, M. Tracz, M. Stawicka, W. Krawiec, R. Lorens, C. Jarosz, J. Stańdo, J. Krzyżak;
- 5) *dyskusje wokół matury* prowadzili: M. Stawicka, A. Ślósarz, H. Palkij, L. Ciesielski, B. Kossakowska, E. Jaworska, E. Ostaficzuk, M. Smolik, C. Ficner, M. K. Szmigel, I. Leszczyna, K. Jurek.

Druga część ma dopiero powstać jako zbiór wystąpień podczas konferencji oraz głosów zabieranych w dyskusji.

Iwona Kopaczyńska

OCENIANIE SZKOLNE WSPIERAJĄCE ROZWÓJ UCZNIĄ.

rec. Maria Jakowicka; Uniwersytet Zielonogórski. – Wyd. 1. – Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2004. – 292 s. – Bibliogr. – ISBN 83-7308-305-7

Opracowała Halina Kowalczyk-Wilk

wicedyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Warszawie

Problematyka książki dotyczy oceniania szkolnego w odniesieniu do edukacji wczesnoszkolnej rozpatrywanego jako proces w obrębie całego systemu dydaktyczno-wychowawczego. Intencją autorki jest ukazanie możliwości zmiany myślenia o ocenianiu nie jako szkolnym „straszaku”, ale wyniku wspierania rozwoju ucznia.

Książka składa się z trzech części: teoretycznej, metodologicznej i empirycznej.

Część teoretyczna przedstawia dotychczasowe doświadczenia w zakresie problematyki oceniania szkolnego i na ich podstawie wyjaśnia i uściśla terminy pełniące kluczową rolę w procesie oceniania wspierającego.

W części metodologicznej przedstawiona została koncepcja badań przeprowadzonych przez autorkę, które pozwoliły na szerszy wgląd w praktykę oceniania szkolnego.

Część empiryczna zawiera wyniki badań. Prezentuje też zmiany, jakie zaszły w ocenianiu szkolnym w odniesieniu do uregulowań prawa oświatowego.

Ostatni rozdział poświęcony został prawidłowości oceniania wspierającego rozwój ucznia – jest syntezą wniosków wy-

nikających z przeprowadzonych badań i analiz teoretycznych. Umożliwia on nauczycielom i osobom zainteresowanym zrozumienie problematyki oceniania szkolnego wspierającego rozwój ucznia oraz weryfikację własnych nawyków.

Warto też zajrzeć na stronę internetową Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie – www.cke.edu.pl i przeczytać w elektronicznym *Biuletynie Badawczym Egzamin* nr 8 z 2006 r. o *edukacyjnej wartości dodanej (przyroście wiedzy uczniów)*.

Klemens Stróżyński

OCENIANIE SZKOLNE DZISIAJ: poradnik dla nauczycieli. – Warszawa: Wydawnictwo Szkolne PWN, 2003. – 175 s. tab.; 24 cm. – ISBN 83-7195-653-3

Opracowała Agata Kyzioł

kierownik Wydziału Opracowania Zbiorów

Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Warszawie

Poradnik zawiera wiele praktycznych informacji dotyczących ustalania ocen, szczególnie za pomocą pomiaru dydaktycznego. Autor wyeksponował w nim zwłaszcza pedagogiczne znaczenie oceniania szkolnego, zwróciwszy uwagę na, zarówno teoretyczne jak i praktyczne, ukazanie sposobów wykorzystania metod komunikowania ocen.

Dzięki przystępnemu, jasnemu i zwięzłemu językowi publikacja jest niezwykle przydatna nie tylko dla nauczycieli-praktyków i początkujących pedagogów, którzy mogą skorzystać z doświadczeń starszych stażem kolegów, ale również dla studentów kierunków pedagogicznych, gdyż zwraca uwagę na nowe i ważne problemy pedagogiczne oraz psychologiczne związane z problematyką oceniania.

Wszystkie wskazówki i informacje teoretyczne ilustrowane są przykładami praktycznymi. Autor zamieścił także, możliwe do wykorzystania w praktyce nauczycielskiej, testy z różnych przedmiotów nauczania. Dodatkowym atutem publikacji jest załączony do niej słownik pojęć pedagogicznych związanych z ocenianiem. ■